

[Kirkegaard]

at man fik mulighed for at indrette de små skolars ordning på en anden måde: der blev udvidet adgang til at læse klassetrin sammen osv. Det er netop den metode, vi skal bruge, når vi skal diskutere små skolars fremtid, nemlig muligheden for at organisere undervisningen på en anden måde, end man sædvanligvis gør.

Jeg er i hvert fald ikke i tvivl om, at der i årenes løb er blevet nedlagt små skoler, som kunne have været bevaret, hvis man havde haft regler herindefra, og hvis man havde haft vilje til lokalt at ordne tingene på en anden måde.

I den forbindelse vil jeg gerne henvise til et forslag i rapporten, som jeg synes er fantastisk spændende – et forslag, der går ud på, at hvis en kommunalbestyrelse anser en skole for så lille, at den bør lukkes, siger man til forældrene: Værsgo, I må overtage bygningerne kvit og frit, I må overtage det hele. I kan drive det som en friskole, og så får I et tilskud, der svarer til den gennemsnitlige elevudgift ved kommunens skolevæsen i øvrigt. Det synes jeg er et spændende, fremadrettet forslag, som jeg meget gerne ville være med til at diskutere den praktiske udformning af.

(Kort bemærkning).

Aage Frandsen (SF):

Når jeg tog det forbehold med hensyn til at tale smukt om de små landsbyskoler, at der var skoler, der måtte nedlægges, fordi der var færre børn og der var kommet nye skolelove, var det, fordi jeg ikke ville tages til indtægt for det synspunkt, at alle de skoler, der var for 40-50 år siden, skulle have været der i dag, for det er helt urealistisk.

Det, som er problemet i denne forbindelse, er, at man ikke kun kan diskutere skoler som steder, hvor der undervises, men at de også er en del af det, som var et kulturelt fællesskab. Og dér er problemet, at det kan godt være, at et flertal i en kommunalbestyrelse er enig om at nedlægge skolen i den anden ende af kommunen. Det er det sikkerhedsnet, som der var mulighed for at have tidligere, men som ikke er der længere. Jeg er helt enig med hr. Kirkegaard i, at det er meget vigtigt, at skolerne ikke absolut skal organisere sig, som man kan gøre i en byskole, og derfor var den del af lovgivningen, som kom i 1988, rigtig. Vi synes bare ikke, at det var nødvendigt at fjerne fleksibiliteten, der var den gode del.

Vi taler meget for de små skolars bevarelse, men vi har ingen forestilling om, at alle skoler, som var der engang, stadig væk kunne være der i dag. Det er langtfra tilfældet. Men en række af de skoler, som er nedlagt inden for de sidste 5-10 år, er alene nedlagt ud fra rene besparelæssynspunkter og ikke ud fra et skolepolitisk synspunkt.

Svend Aage Jensen (CD):

Landdistriktsudvalgets betænkning hedder med stort bogstav »Landdistrikterne« og med lille bogstav »ændrede vilkår«, men i virkeligheden er det jo netop de ændrede vilkår, som er kernen i hele problemet.

Landdistrikterne og lokalsamfundene har netop i meget højere grad end det øvrige samfund været påvirket af de ændrede vilkår og af stigende effektivitet og tempo. Vi har i de seneste 20 år konstateret en tilbagegang af de mange mindre virksomheder, som tidligere var kendetegnende for billedet af landsbyerne. Småhandel og servicevirksomheder, som især eksisterede som følge af det omkringliggende landbrug, er nu i alt væsentligt forsvundet. De sidste rester af brugs og købmand lever en hensygnende tilværelse i umulig konkurrence med supermarkederne i den nærmeste købstad. Det har været og er udviklingen, som alle kan beklage, men som ingen vel kan hindre.

Uanset at der appelleres om at støtte lokalt for at bevare de lokale virksomheder, placerer lokalbefolkningen indkøbene dér, hvor varerne er billigst, og det er de dér, hvor der kan købes stort ind, for storindkøb giver store rabatter. Skal landsbyerne bevares i fremtiden som levende samfund og ikke kun fungere som sovebyer, kunne det måske være en idé at flytte nogle af servicefunktionerne derud. Udbygning af sådanne centre kunne udmærket foregå i landsbyer, hvor omkostningsniveauet alt andet lige er lavere end i købstæder. Ved bevidst placering af uddannelsescentre og andre offentlige servicefunktioner i landområderne vil der opstå øget behov for såvel handlende som private servicevirksomheder. Det er det modsatte af den nedlæggelse og centralisering, der er foregået i de seneste år, f.eks. hvad angår funktioner under politiet, postkontorer osv.

Regeringen har tilkendegivet, at der skal sættes store ressourcer på aktivering i samfundet, og hvis ressourcerne skal fordeles i forhold til